

ASIA

Valtionavustushakemuksen käsittelyn viivästyminen

KANTELU

Kantelijana oleva yhdistys arvostelee oikeuskanslerinvirastoon 24.3.2016 saapuneessa kantelussaan ja 29.3.2016 saapuneessa kantelun täydennyksessä ulkoasiainministeriön menettelyä kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhankkeiden valtionavustuksia koskevassa asiassa vuonna 2015. Kantelija arvostelee ulkoasiainministeriötä siitä, että ministeriö ei ole toimittanut hakijoille hallintolain edellyttämää ja valtionavustuslain vaatimat tiedot sisältävää valtionavustus päätöstä. Kantelija katsoo myös, että hallintolain edellyttämä hallinnossa asioivien tasapuolinen kohtelu ei toteudu ulkoasiainministeriön tekemässä hanketuen hakukierroksen keskeyttämis päätöksessä, kun samaan aikaan eräille muille järjestöille myönnettiin valtionavustuksia.

SELVITYS

Ulkoasiainministeriö on antanut 6.6.2016 päivätyn selvityksen.

TAPAHTUMATIEDOT

Ulkoasiainministeriö on 15.3.2015 tiedottanut mahdollisuudesta hakea ulkoasiainministeriöltä valtionavustusta suomalaisten kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhankkeiden tukemiseen. Hakuilmoitus on julkaistu ulkoasiainministeriön verkkosivuilla ja asiasta on 15.3.2015 ilmoitettu myös Helsingin Sanomissa ja Hufvudstadsbladetissa.

Kantelija on 13.5.2015 toimittanut ulkoasiainministeriölle hakemuksen valtionavustuksen myöntämiseksi suunnitteluhankkeelle ”Nepalin musiikin dokumentointi-, säilytys ja levittäminen.”

Ulkoasiainministeriö lähetti 16.7.2015 hakijajärjestöille, mukaan luettuna kantelijalle, tiedonannon, jonka mukaan kehitysyhteistyömäärärahojen leikkausten vuoksi hanketuen hakukierros 2016 on keskeytetty. Tiedonannon mukaan tämä tarkoittaa sitä, että valtionavustuksia kyseisillä hakukierroksella saapuneille hankehakemuksille ei tulla myöntämään.

Kantelijan hakemus on ratkaistu ulkoasiainministeriön 2.6.2016 tekemällä päätöksellä.

RATKAISU

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Hallintolain 23 §:n 1 momentin mukaan hallintoasia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä.

Kantelija on toimittanut ulkoasiainministeriölle 13.5.2015 hakemuksen valtionavustuksen myöntämiseksi. Ulkoasiainministeriö on ratkaissut hakemuksen 2.6.2016. Hakemuksen käsittely on näin ollen kestänyt ulkoasiainministeriössä yli 12 kuukautta.

Ulkoasiainministeriö on antanut hakemusta koskevan päätöksen vasta sen jälkeen, kun ulkoasiainministeriöltä on pyydetty asiasta kantelun johdosta selvitystä. Ministeriön menettelystä on pääteltävissä, että ulkoasiainministeriö on ennen selvityspyynnön vastaanottamista pitänyt riittävänä menettelynä sitä, että hakijajärjestöille on 16.7.2015 lähetetty tiedonanto, jolla ministeriö on ilmoittanut hakijoille, että hanketuen hakukierros 2016 on keskeytetty eikä valtionavustuksia kyseisillä hakukierroksella saapuneille hankehakemuksille tulla myöntämään.

Valtionavustuslain (688/2001) 7 §:ssä on säädetty valtionavustuksen myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Mainitun pykälän mukaan valtionavustusta voidaan myöntää valtion talousarvion tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston varojen puitteissa. Valtionavustuslain 11 §:n mukaan valtionapuviranomainen tekee valtionavustusta koskevassa asiassa kirjallisen päätöksen. Valtionavustuslain 34 §:n mukaan valtionapuviranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Hallintolain 44 §:n 1 momentin mukaan päätöksestä on käytävä selvästi ilmi muun muassa päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu (3 kohta).

Hakijalla on näin ollen edellä mainittujen säännösten perusteella oikeus saada hakemukseensa kirjallinen ja perusteltu päätös, johon voi hakea muutosta. Viranomaisella on velvollisuus antaa päätös sen toimivaltaan kuuluvassa asiassa, joka on pantu viranomaisessa asianmukaisesti viireille. Viranomaisen tiedonantoa tai kirjettä ei voida pitää valtionavustuslain 11 §:ssä tarkoitettuna päätöksenä.

Kantelijan hakemuksen käsittelyn viivästyminen ulkoasiainministeriö toteaa selvityksessään, että hakemuksen käsittely on viivästynyt ulkoasiainministeriöstä johtuvista syistä. Viivästymiseen on ulkoasiainministeriön mukaan vaikuttanut muun muassa hakemuksen vireilletulo ajan-kohtana, jolloin kehitysyhteistyömäärärahoihin on kohdistunut huomattavia säästövelvoitteita. Toukokuussa 2015 eduskunnalle tiedonantona annetun hallitusohjelman mukaan kehitysyhteistyön määrärahoja tuli vähentää vuodesta 2016 alkaen 200 miljoonalla eurolla vuodessa, minkä lisäksi 100 miljoonan euron osuus lahja-avusta tuli muuttaa laina- ja pääomasijoitusmuotoiseksi ja ohjata vastuullisten yritysten kautta kehittyviin maihin. Ulkoasiainministeriö toteaa, että myöhemmin hallituksen talousarvioesityksessä jälkimmäinen luku nousi 130 miljoonaan euroon, mikä tarkoitti yhteensä 330 miljoonan euron kokonaisleikkausta kehitysyhteistyön määrärahoista vuodelle 2016.

Ulkoasiainministeriön mukaan säästövelvoitteiden lopullisesta kohdentumisesta kehitysyhteistyön kokonaisuudessa ei ole ollut kantelijan hakemuksen vireille tullessa tietoa. Tilanne on ollut ministeriön virkamiehille uusi. Viivästymiseen ovat myös vaikuttaneet kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön tukemiseen tarkoitettujen määrärahojen hallinnoinnista vastaavaan kansalaisyhteiskuntayksikköön kohdistuneet henkilöstöleikkaukset.

Eduskunta hyväksyi 18.12.2015 valtion talousarvion vuodelle 2016. Talousarvioon sisältyi ulkoasiainministeriön selvityksessä kuvattuja kehitysyhteistyön määrärahojen leikkauksia. Vaikka ministeriö on selvityksessään tuonut esille seikkoja, jotka ovat viivästyttäneet hakemuksen käsittelyä, selvityksessä ei ole tullut esiin sellaisia syitä, joiden perusteella näin pitkää käsittelyä voitaisiin pitää hyväksyttävänä.

Totean näin ollen, että hakemusasiaa ei ole käsitelty perustuslain 21 §:n 1 momentissa ja hallintolain 23 §:n 1 momentissa säädettyllä tavalla ilman aiheutonta viivytystä. Hakemuksen käsittelyä on pidettävä hakijan kannalta kohtuuttoman pitkänä.

Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Ulkoasiainministeriö on selvityksessään todennut käyttäneensä selvityksessä tarkemmin kuvattulla tavalla valtionavustusten myöntämisessä sille kuuluvaa harkintavaltaa pyrkien kohdentamaan määrärahaleikkaukset siten, että edellytykset kansalaisjärjestöjen pitkäjänteiselle, ohjelmamuotoiselle kehitysyhteistyölle säilyvät myös vuonna 2016 mahdollisimman hyvinä. Ulkoasiainministeriö päätyi siihen, ettei hanketukea kansalaisjärjestöjen ajallisesti ja paikallisesti rajattuihin kehitysyhteistyöhankkeisiin myönnettäisi vuodelle 2016 hanketukihauun vireillä olosta huolimatta. Ulkoasiainministeriö piti asiasta järjestöille 30.6.2015 avoimen keskustelutalaisuuden, jossa kerrottiin muun muassa, että meneillään olevalla hakukierroksella ei yhdellekään hanketukea hakeneelle myönnettäisi avustusta.

Ulkoasiainministeriö toteaa selvityksessään, että yhdellekään vuonna 2015 hanketukea hakenneelle järjestölle ei ole myönnetty hanketukea. Näin ollen kantelussa esitetyle epäilylle siitä, että kaikkia hakijoita ei olisi kohdeltu tasapuolisesti, ei saadun selvityksen perusteella ole löytynyt tukea.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kiinnitän ulkoasiainministeriön huomiota vastaisen varalle viranomaisen velvollisuuteen antaa valtionavustuksia koskeviin hakemuksiin kirjalliset päätökset ja käsitellä asiat ilman aiheetonta viivytystä.

Oikeuskansleri

Jaakko Jonkka

Neuvotteleva virkamies

Johanna Koivisto

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi